

*Visām meitenēm visā pasaulē,
kuras gribēja uzzināt “vēl kaut ko” par Annu*

I

Pārmaiņu gaidās

“*Jr* labība šķūņos un vasara galā,” deklamēja Anna Šērlija, sapņaini lūkodomās pāri nopļautajiem laukiem. Viņas ar Diānu Bariju bija lasījušas ābolus “Zaļo jumtu” augļudārzā, bet tagad apsēdušās atpūsties saulainā stūrītī, kuram pāri uz vēja spārniem lidoja gaisīgās dzelkšņu pūkas un līdzī tām dvesmoja joprojām vasarsaldā paparžu smarža no Spoku meža.

Tomēr visā apkārtnes ainavā bija nepārprotami jaušams rudens. Tālumā dobji dunēja jūra, novāktos laukus klāja sakaltuši rugāji un zeltslotiņu puduri, gar strautiņu lejpūs “Zaļajiem jumtiem” plašā klājienā kuploja gaiši violetas miķelītes, un Mirdzošo Ūdeņu ezers bija zils, zils, zils; tas nebija ne pavasara mainīgais zilganums, ne vasaras gaišais, debeszils spogulis, bet dzidrs, pastāvīgs, rāms zilums, itin kā ūdens būtu atstājis aiz muguras visas noskaņas un emocijas un ļāvis nosvērtam mieram, ko netraucē nekādi gaisīgi sapņi.

– Šī bija jauka vasara, – sacīja Diāna, ar smaidu sejā virpinādama jauno gredzenu uz kreisās rokas pirksta. – Un mis Lavandas kāzas bija kronis visam pārējam. Tagad jau misters un misis Ērvingi droši vien atrodas Klusā okeāna krastā.

– Viņi, šķiet, jau tik ilgi ir projām, ka būtu varējuši apbraukt apkārt visai pasaulei, – nopūtās Anna. – Es vienkārši nevaru noticēt, ka kopš viņu kāzām pagājusi tikai viena nedēļa. Viss ir tā pārvērties! Mis Lavanda un misters un misis Alani aizbraukuši... cik vientuļa izskatās mācītāja māja ar aizslēgotiem logiem! Vakar vakarā es gāju tai garām, un man bija tāda sajūta, it kā visi tajā būtu miruši.

– Mēs nekur vairs neatradīsim tik labu mācītāju kā misters Alans, – ar drūmu pārliecību noteica Diāna. – Droši vien šoziem viņi nāks cits pēc cita un puse svētdienas sprediķu vispār izpaliks. Un jūs ar Gilbertu arī būsiet prom... Te būs drausmīgi garlaicīgi.

– Bet Freds paliks tepat, – Anna šķelmīgi piemetināja.

– Kad misis Lindija pārceļas uz jūsu māju? – jautāja Diāna, it kā nebūtu dzirdējusi Annas piezīmi.

– Rīt. Es par to priecājos, bet tā būs vēl viena pārmaiņa. Mēs ar Marillu vakar izvēcām no brīvās istabas visas mantas. Un zini, man briesmīgi nepatika to darīt. Protams, muļķīgi – bet man patiešām bija tāda sajūta, it kā notiktu svētuma apgānīšana. Man tā vecā brīvā istaba vienmēr likās kā svētnīca. Maza būdama, es to uzskatīju par skaistāko istabu pasaulē. Tu jau atceries, cik man briesmīgi kādreiz gribējās pārgulēt brīvā viesu guļamistabā – bet tikai ne “Zaļo jumtu” brīvajā istabā! Ai nē, tur neparko! Tas būtu pārāk briesmīgi – es aiz milzīgās bijības nebūtu varējusi ne aci aizvērt. Es nekad pat *nestaigāju* pa to, ja Marilla mani aizsūtīja uz turieni kaut kam pakal,

nē, es gāju uz pirkstgaliem, aizturējusi elpu kā baznīcā, un jutu atvieglojumu, kad izgāju no tās ārā. Tur karājās Džordža Vaitfilda un Velingtonas hercoga portreti, katrs savā spoguļa pusē, un viņi vienmēr uz mani bargi skatījās, it sevišķi tad, ja es mēģināju ielūkoties spogulī – tas bija vienīgais spogulis mājās, kas man nemaz neizšķobīja seju. Es vienmēr brīnījos, kā Marilla uzdrošinās šo istabu kopt un tīrīt. Un nu tā ir ne vien iztīrīta, bet pavisam iztukšota. Džordžs Vaitfilds un hercogs ir pārcēlušies uz augšstāva priekšistabu. Tā paiet pasaules godība, – noteica Anna un iesmējās, taču smieklos skanēja tāds kā žēlums. Nekad nav viegli šķirties no savām svētnīcām – pat tad, ja esam tās pārauguši.

– Man būs tik vientuļi, kad tu aizbrauksi, – Diāna gaudās jau simto reizi. – Un tas taču būs jau nākamajā nedēļā!

– Bet vēl mēs esam kopā, – Anna mundri sacīja. – Neļausim nākamajai nedēļai nolaupīt šīs nedēļas prieku! Man pašai šķiet briesmīgi domāt par prombraukšanu – es taču esmu tādos draugos ar mājām. Tu raudi, ka būsi vientuļa! Jāraud taču man, nevis tev. Tu paliksi tepat kopā ar tik daudziem vecajiem draugiem – un ar Fredu! Bet es būšu viena svešā barā, kur nepazīšu nevienu!

– Tikai Gilbertu... un Čārliju Slounu, – piebilda Diāna, atdarinādama Annas šķelmīgo toni un akcentus.

– Jā, protams, Čārlijs Slouns man būs liels mierinājums, – Anna zobgalīgi apstiprināja, un abas čalotājas nebēdīgi pasmējās. Diāna ļoti labi zināja, ko Anna domā par Čārliju Slounu, taču, par spīti daudzajām sarunām divatā, viņa nebija izpratusi, ko īsti Anna domā par Gilbertu Blaitu. Taisnību sakot, to nezināja arī pati Anna.

– Man nav ne jausmas, kur dzīvos zēni – varbūt pavisam otrā Kingsportas galā, – Anna turpināja. – Es priecājos, ka

braukšu uz koledžu, un nešaubos, ka tā man pēc kāda laika iepatiksies. Bet ne jau nu pirmajās nedēļās, tas ir skaidrs. Es pat nevarēšu sapņot par mājupbraucienu nedēļas nogalē, kā tas bija Karalienes akadēmijas laikos. Un Ziemassvētki liksies tūkstoš gadu tālumā!

– Viss mainās... vai taisās mainīties, – Diāna skumji noteica. – Man ir tāda sajūta, ka nekas vairs nebūs tā kā agrāk, Anna.

– Mēs laikam esam nonākušas krustcelēs, – Anna domīgi sacīja. – Reiz tam bija jānotiek. Kā tu domā, Diāna, vai pieaugušām būt patiešām ir tik jauki, kā mēs iedomājamies, kad pašas bijām vēl bērni?

– Es nezinu... *dažā ziņā* jau tas ir jauki, – Diāna atbildēja, atkal noglāstīdama savu gredzenu ar to mīklaino, tik tikko jaušamo smaidu, kuru redzot Anna vienmēr jutās atstumta un nepieredzējusi. – Bet daudz kas arī ļoti mulsina. Reizēm man uznāk lielas bailes būt pieaugušai, un tad man šķiet: es atdotu visu, lai tikai atkal varētu būt maza meitene.

– Droši vien mēs ar laiku pieradīsim būt pieaugušas, – Anna moži noteica. – Tajā dzīvē nebūs tik daudz negaidītu pārsteigumu, bet man tomēr liekas, ka tieši negaidītais piešķir dzīvei asumu. Mums ir astoņpadsmit gadu, Diāna. Vēl pēc diviem gadiem būs divdesmit. Kad man bija desmit, es domāju, ka divdesmit jau ir vecuma sākums. Vēl īss brīdis, un tu būsi prātīga pusmūža kundzīte, bet es – jauka vecmeita, Annas tante, kas brīvdienās brauks tevi apciemot. Tu taču man saglabāsi kādu kaktiņu savā mājā, Diāna, vai ne? Protams, ne jau brīvo viesu istabu, tāda vecmeitai nepienākas, bet es būšu pieticīga un apmierināšos ar mazu skabūzīti virs lieveņa vai blakus viesistabai.

– Tu nu gan vari plāpāt blēņas, Anna! – Diāna iesmējās.
– Gan tu apprecēsi kādu dižu un skaistu bagātnieku, un tad tev neviena brīvā viesu guļamistaba visā Eivonlijā nebūs pietiekami krāšņa – un tu celsi degunu gaisā, satiekoties ar visām savām vecajām draudzenēm.

– Tas gan būtu žēl, jo mans deguns ir itin glīts, – sacīja Anna, paberzēdama aprunāto vaininieku, – un, gaisā pacelts, tik labi vairs neizskatītos. Man nav tik daudz glītu vietu, lai es atļautos sabojāt tās pašas, kas ir, tāpēc apsolu: lai es apprecētu kaut vai kanibālu karali, *tavā priekšā* es necelšu degunu gaisā, Diāna.

Vēlreiz jautri pasmējušās, meitenes izšķīrās, un Diāna devās uz “Pakalna dārzu”, bet Anna – uz Eivonlijas pastu. Tur viņu gaidīja vēstule, un, kad uz Mirdzošo Ūdeņu ezera tilta viņu panāca Gilberts Blaits, meitene joprojām staroja paciltībā par saņemtajām ziņām.

– Prisilla Grānta arī brauc uz Redmondu! – Anna pavēstīja. – Vai tas nav lieliski? Es jau tā cerēju, bet viņa pati šaubījās, vai tēvs būšot ar mieru. Taču viņš ir piekritis, un mēs apmetīsimies abas kopā. Kad blakus ir tāda draudzene kā Prissilla, es jūtos gatava stāties pretī kaut vai karogotai armijai – vai, pareizāk, visiem Redmondas profesoriem vienā baismīgā falangā.

– Es domāju, ka Kingsporta mums patiks, – Gilberts teica. – Stāsta, ka tā esot jauka, veclaicīga pilsēta un tur atrodoties visskaistākais dabas parks pasaulē. Ar nepārspējamām ainavām!

– Diez vai tas būs skaistāks par šejieni, – nomurmināja Anna, paskatīdamās apkārt ar jūsmīgas milestības pilnām acīm, kādas ir tiem, kam mājas vienmēr šķiet jaukāka vieta pasaulē, lai kāds skaistums būtu sastopams svešās malās.

Viņi stāvēja, atspiedušies pret vecā diķa tilta margām, pilniem malkiem dzerdami krēslas stundas burvību tieši turpat, kur Anna bija izkļuvusi no savas grimstošās laiviņas todien, kad liliju meitene Eleina peldēja uz Kamelotu. Krāšņā, violetā saulrieta gaisma joprojām krāsoja rietumu pamali, bet debesīs jau kāpa mēness, un ūdens tā gaismā mirdzēja kā liels sudraba brīnums. Atmiņas auda ap abiem jaunajiem sapņotājiem neredzamu burvju plīvuru.

– Tu esi ļoti klusa, Anna, – Gilberts beidzot teica.

– Es baidos runāt vai kustēties, jo man liekas, ka tad šis brīnumainais skaistums izgaisīs kā pārtraukts klusuma brīdis, – nopūtās Anna.

Gilberts pēkšņi uzlika savu roku uz baltās, šaurās plaukstas, kas gulēja uz tilta margas. Viņa brūnās acis kļuva pavisam tumšas, joprojām zēniskās lūpas pavērās, lai paustu sapņus un cerības, kas kūsāja viņa sirdī. Bet Anna ātri atrāva roku un aizgriezās. Krēslas burvība viņai bija zudusi.

– Man jāiet mājās! – viņa ar uzspēlētu nevērību iesaucās.
– Marillai šodien sāpēja galva, un dvīņi līdz šim laikam noteikti būs kaut ko pastrādājuši. Man patiešām nevajadzēja tik ilgi kavēties.

Visu ceļu līdz “Zaļo jumtu” takai viņa bez mitas nenožīmīgi čaloja. Nabaga Gilbertam gandrīz nebija iespējas bilst kādu vārdu. Kad viņi izšķīrās, Anna izjuta nepārprotamu atvieglojumu. Jau kopš īsā atklāsmes mirkļa Atbalsu nama dārzā viņa pret Gilbertu juta agrāk nepazītu neveiklību. Vecajā, lieliskajā skolas gadu draudzībā bija ielauzies kaut kas svešs – kaut kas tāds, kas to draudēja izpostīt.

“Nekad neesmu tā priecājusies, redzot Gilbertu aizejam,” viņa nodomāja, iedama viena pa taku un juzdama gan

nepatiku, gan žēlumu. “Mūsu draudzība būs pagalam, ja viņš turpinās tā muļķoties. Nedrīkst, es neļaušu to sabojāt! Ak, kāpēc gan zēni nevar būt prātīgi!”

Sirds dziļumos Annu māca neomulīgas šaubas, vai “prātīgi” varētu būt tas, ka viņa joprojām jūt uz savas plaukstas Gilberta silto rokasspiedienu un jūt to tikpat skaidri kā tajā īsajā mirklī; un vēl mazāk prātīgi likās tas, ka šī sajūta nebūt nebija nepatīkama – turklāt tā bija pavisam citāda nekā līdzīgā situācijā ar Čārliju Slounu, kad pirms trim dienām viņi bija sēdējuši blakām Vaitsendas deju vakarā. Anna noskurinājās, atcerējusies toreizējo nepatiku. Bet, kad viņa nokļuva “Zaļo jumtu” virtuves mājīgajā un lietišķajā gaisotnē, kur kaktā uz dīvāna rūgti raudāja astoņus gadus vecs zēns, no viņas prāta pagaisa visas problēmas, kas saistītas ar apmātu pielūdžu muļķīgo izturēšanos.

– Kas noticis, Deivij? – Anna jautāja, paņemdama viņu rokās. – Kur tad Marilla un Dora?

– Marilla liek Doru gulēt, – Deivijs šņukstēja, – un es raudu tāpēc, ka Dora nokrita pa āra pagraba kāpnēm... nokūleņoja uz galvas, drausmīgi nobrāza degunu un...

– Nu neraudi par to, mīlais! Skaidrs, ka tev viņas žēl, bet ar raudāšanu tu viņai nepalīdzēsi. Līdz rītam Dorai viss būs pārgājis. Raudāšana nevienam nepalīdz, Deivij, un...

– Es nemaz neraudu par to, ka viņa nokrita, – Deivijs, vēl vairāk satraucies, neļāva Annai pabeigt labi iecerēto pamācību. – Es raudu par to, ka nebiju klāt un neredzēju, kā viņa kūleņo. Mūžīgi man viss labākais aiziet gar degunu!

– Ai, Deivij! – Anna apspieda pavisam nepiedienīgu smieklu lēkmi. – Vai tiešām “labākais” ir redzēt, kā nabaga Dora nokrīt pa kāpnēm un sasitas?

– Viņa nemaz stipri nesisātās, – Deivijs izaicinoši atbildēja. – Ja jau viņa būtu nositusies, tad skaidrs, ka man būtu žēl, Anna. Bet Keiti tik viegli nenositas. Laikam tādi paši kā Blūeti. Herbs Blūets pagājušotrešdien nogāzās no sienaugšas un pa rāceņu reni ievēlās taisni steliņģos, kur viņiem ir viens briesmīgi negants, nevaldāms zirgs, un tam viņš paripoja taisni zem kājām. Un tomēr palika dzīvs, tikai trīs kauli laužti. Misis Lindija saka – esot tādi cilvēki, ko ne ar miesnieka cirvi nevarot piebeigt. Vai misis Lindija jau rīt pārvāksies uz šejieni, Anna?

– Jā, Deivij, un es ceru, ka tu pret viņu vienmēr izturēsies laipni un pieklājīgi.

– Es centīšos. Bet vai viņa vakaros liks mani gulēt, Anna?

– Varbūt. Kāpēc tu tā jautā?

– Tāpēc, – Deivijs apņēmīgi paziņoja, – ka es neskaitīšu vakara lūgšanu, kamēr viņa būs klāt, tā kā es daru to kopā ar tevi, Anna.

– Kādēļ ne?

– Tādēļ, ka man šķiet: ar Dievu nevajag sarunāties svešu cilvēku klātbūtnē, Anna. Ja Dora grib, lai saka savas lūgšanas, misis Lindijai dzirdot, bet es nu gan ne. Es pagaidīšu, līdz viņa iziet ārā, un lūgšu pēc tam. Vai tā būs labi, Anna?

– Jā, Deivij, ja vien tu neaizmirsīsi to izdarīt.

– Nē, noteikti neaizmirsīšu. Man lūgšanas skaitīt liekas ļoti interesanti. Bet vienam gan tas nebūs tik interesanti kā kopā ar tevi. Kā man gribas, lai tu paliec mājās, Anna! Es nesaprotu, kāpēc tu gribi braukt prom un mūs visus atstāt.

– Nevaru teikt, ka es *gribu*, Deivij, bet domāju, ka man tas ir jādara.

– Ja tu negribi braukt, tev nav jābrauc. Tu taču esi pieaugusi. Kad es būšu pieaudzis, es nedarīšu itin neko tādu, ko negribēšu darīt, Anna.

– Gan tu redzēsi, Deivij, ka visu mūžu būs jādara kaut kas tāds, ko tu negribēsi darīt.

– Bet es nedarīšu, un cauri! – Deivijs kategoriski paziņoja. – Gan redzēsi. Tagad man visu laiku ir jādara tas, ko es negribu darīt, citādi jūs ar Marillu liekat man iet gultā. Bet, kad es būšu liels, jūs tā vairs nevarēsiet, un neviens man nenoteiks, ko drīkst vai nedrīkst. Tas tikai būs vienreizēji! Paklau, Anna, Miltijs Bolters teica, ka viņa māte apgalvojot: tu braucot uz koledžu, lai noķertu sev vīru. Vai tā ir taisnība, Anna? Es gribu zināt.

Īsu brīdi Annā uzbangoja sašutuma vilnis. Pēc tam viņa iesmējās, atgādinādama sev, ka misis Bolteras aprobežotā domāšana un vulgārais runas veids nu gan viņai nevar kaitēt.

– Nē, Deivij, tā nav taisnība. Es braucu tādēļ, lai mācītos, kļūtu gudrāka un daudz ko uzzinātu.

– Ko tad?

– Kā kuģi peld, kā zāle aug,
Kā karaļvalstis plaukst, –

Anna nodeklamēja.

– Bet, ja tu tomēr gribētu noķert tur vīru, kā tu to darītu? Es gribu zināt, – Deivijs neatlaidās, jo šis temats viņu acīmredzot bija ieinteresējis.

– To tu labāk pajautā misis Bolterai, – Anna neapdomīgi atmeta. – Izskatās, ka šajā jomā viņa zina vairāk par mani.

– Labi, es pajautāšu, kad nākamreiz viņu satikšu, – Deivijs nopietni sacīja.

– Deivij! Pamēģini tikai! – Anna iesaucās, aptvērusi savu aplamību.

– Bet tu taču pati man teici! – Deivijs apbēdināts protestēja.

– Tev laiks likties gulēt, – Anna paziņoja, cenzdamās izkļūt no kļūmīgā stāvokļa.

Kad Deivijs bija aizgājis gulēt, Anna aizstaigāja līdz Viktorijas salai, apsēdās krastmalā viena, ļāva sevi ietīt smalkam vakarkrēslas plīvuram un klausījās, kā blakus čalo un vēja šalkām līdzī smejas strautiņš. Anna vienmēr bija milējusi savu strautiņu. Tik daudzi sapņi aizgājušajās dienās tika vērpsti šī vizošā ūdens malā. Anna aizmirsā gan bezcerīgus milētājus, gan nelabvēlīgu kaimiņu indīgās valodas, gan visas citas savu jauno gadu problēmas. Iztēlē viņa ceļoja pa iedomātām jūrām, kas apskalo tālus, mirdzošus “aizmirsto pasakzemju” krastus, nogrimušo Atlantīdu un Elisiju, un vakarzvaigzne rādīja viņai ceļu uz Sirds Ilgu zemi. Un šie sapņi darīja viņu bagātāku, nekā to spētu īstenība, jo tas, ko var redzēt, ir pārejošs, bet tas, kas acij nav redzams, ir mūžīgs.